

НЕМИНУЩИЙ ВІТАЛІЙ ДОНЧИК

Хіба я міг подумати тоді, коли ми 17 жовтня цього року стояли з Віталієм Дончиком біля вікна в коридорі Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України й говорили про його найбільшу постійну турботу – про видання чергових книг “Історії української літератури” у 12-ти томах, що буквально за кілька днів його долю накриє зловісна тінь смерті.

27 жовтня – “чорна п’ятниця”: віднялися ноги, клінічна лікарня “Феофанія”, далі – реанімація. А далі... Далі вже нема. Лише наша гірка скорбота, наша невимовна печаль і наша пам’ять. І наші слова вдячності долі за те, що ми так багато літ були разом. Я – з 1968 р., з перших місяців навчання в аспірантурі. Від першого спілкування з популярним, авторитетним літературним критиком Віталієм Дончиком. І моє старанне читання з огромом нотаток для себе як критика-початківця його рецензій, статей, книжок “Час і його обличчя”, “Грані сучасної прози”, “Єдність правди і пристрасті”...

Я дивувався глибинному проникненню дослідника у творчий світ письменників-шістдесятників, у саму тканину художнього тексту, психологію героїв, а головне – своєрідним розважливим розмірковуванням уголос, “дончиківською” манерою і стилем оповіді, які передавали його суто особистісні враження, спосіб і характер літературно-критичного аналізу.

Невже нам, нині сущим, залишається тільки згадувати...

Є що згадувати, є про кого говорити, про кого пам'ятати і чиї уроки, чиї заповіді виконувати. Віталій Дончик – унікальна творча особистість. Його постать виразно карбується в історії української літератури, української філології, в історії України. Одна з його останніх книжок має назву “Неминуче й неминуще”. Наче про себе, а не про літературу й Україну цими словами сказав Віталій Григорович.

Учений-літературознавець, громадський і політичний діяч Віталій Дончик упродовж п'ятдесяти років працював в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка (із них, за його визнанням, понад тридцять, уважайте, на “ідеологічно-примусових” роботах). Співтворець Народного руху України, Демократичної партії України, він був, є і буде неминущим, неминуче пошанованим Українською Державою, незалежність якої виборював і словом, і ділом.

Микола Жулинський

